

XII. SEADUSLOOMEALANE TEGEVUS

1999. aastal olid Eesti Panga seadusloomealases tegevuses kesksel kohal uuest krediidiasutuste seadusest tulenevad muudatused Eesti Panga õigusaktides ning uute makse- ja arveldussüsteemide juurutamiseks vajaliku lepingulise ja normatiivse baasi väljatöötamine. Eesti pangandusala normistiku tulemuslikumaks harmoneerimiseks Euroopa Liidu (EL) vastavate õigusaktidega sõlmis Eesti Panga juriidiline osakond juulis tööalased sidemed Euroopa Keskpanga (EKP) õigusosakonnaga.

1999. aastal vaadati õiguslikust aspektist üle Eesti Panga poolt aastate jooksul kehtestatud normatiivaktid. Mitmeid neist muudeti lähtuvalt krediidiasutuste seaduse uuest redaktsioonist või töötati välja uued¹, oma tähtsuse minetanud õigusaktid aga tunnistati kehtetuks. Pidevate muutuste tõttu seadusandluses jätkub see töö ka järgnevatel aastail.

Arendustegevuse kõige olulisemaks eesmärgiks oli 1999. ja on ka 2000. aastal õigusliku baasi loomine tähtajalise netoarveldussüsteemi ja reaalaajalise brutoarveldussüsteemi rakendamiseks koos nende ühilduvuse huvides tehtavate täiendustega². Ülesanne on kaheastmeline: leida õiguslikud vahendid, mis võimaldavad kaasaegsete maksesüsteemide, eriti nende osaks olevate tasaarveldus- ja tagatissüsteemide seaduslikku ja kontrollitud riskidega toimimist Eesti muutuvast õiguskeskkonnas ning sellelt aluselt lähtudes töötada välja vajalikud lepingud, maksesüsteemide toimimise reeglid ja Eesti Panga normatiivaktid.

Ülesanne on komplitseeritud, sest Eestis puudub seni analoogiliste maksesüsteemide alane kogemus. Teiseks on just selles valdkonnas kehtiv õigusnormistik eriti palju ajast maha jäänud. Lähiaastail asendab selle uus võlaõiguseseadus. Seega on ka seadusandluses tegemist üleminekuperioodiga ning maksesüsteemi ümber kujundades tuleb arvestada ka õiguskeskkonna muutumist. Peab ju uus maksesüsteem vastama ka ELi ja EKP nõuetele. Kõik see eeldab pakutavate lahenduste paindlikkust, selgust kasutajate jaoks ja head koostööd tulevaste maksesüsteemide osalistega nende väljatöötamise staadiumist alates.

Töö Eesti Panga seaduse muutmiseks

Ühendatud finantsjärelevalve institutsionaalse vormi valikust välja kasvanud õigusteadeuslik diskussioon kulmineerus 26.-27. novembril Haapsalus toimunud seminariga "Eesti Vabariigi põhi-seaduse analüüs: probleemid ja võimalikud lahendused". Seminaril selgus, et tihti mõistetakse väärti keskpankade olemust ja funktsioone kaasaegses Euroopas. Levinuimad eksiarusaamad on, et valuutakomitee süsteemi puhul keskpank rahapoliitikat ei kujunda ning selleks polegi vajadust ja et pangajärelevalve ei ole keskpanga üks põhifunktsioone. Seminari kogemus näitas, et keskpanga tegevusega seonduvaid küsimusi tuleb senisest enam eestikeelses õiguskirjanduses kirjeldada ning õigusteoreetiliselt põhjendada.

¹ Vt Uus krediidiasutuste seadus ja sellel põhinevad määrused, lk 58-61.

² Vt Süsteemi arendamine 1999. aastal, lk 65.

Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmiseks esitatud ettepanekud on tugevalt mõjutanud ettevalmistusi ka Eesti Panga seaduse moderniseerimiseks ja selle vastavusse viimiseks ELi õigusaktidega. Sellekohaseid ettevalmistusi alustati 1999. a augustis-septembris, mil analüüsiti ELi liikmesriikide keskpankade kohta käivaid seadusi ning keskpanga tööd reguleerivaid ELi õigusakte. Põhitähelepanu oli suunatud sellele, kui suures ulatuses ja mida tuleks Eesti Panga seadusesätetes muuta. Vastavad ettepanekud töötati välja 1. novembriks. Lähtuvalt põhiseaduse muutmiseks esitatud ettepanekutest ning EKPs 6.-7. detsembril toimunud keskpankade juristide ühiskohtumise tulemustest, korrigeeriti neid novembri- ja detsembrikuu jooksul.

Koostöös EKP juristidega on ettevalmistamisel analüüs Eesti õigusaktide vastavusest oluliseimatele ELi pangandust reguleerivatele õigusaktidele. 2000. aasta alguseks oli koostatud ülevaade Eesti Panga seaduse muutmist mõjutavatest põhiseaduslikest ja ELi õigussüsteemi aspektidest ning seaduse rakendamisel tõusetunud probleemidest. Eesti Panga seaduse muudatuste ettevalmistamine on üks prioriteete ka käesoleval aastal.

Tegevus koostöö parandamiseks seaduste väljatöötamisel

Raha-, krediidi- ja panganduspoliitikat puudutavad seaduseelnõud jõuavad seni sageli Riigikokku ilma, et nende üle oleks Eesti Pangaga konsulteeritud. Seetõttu leidub eelnõudes ka keskpanga funktsioonide tulemuslikku täitmist piiravaid sätteid. Pank on sel puhul omal initsiatiivil avaldanud arvamust eelnõude kohta, mida pole küll pangale kooskõlastamiseks esitatud, kuid mis võivad mõjutada keskpanka ja kogu finantssektorit.

Eesmärgiga parandada informatsiooni liikumist, on Eesti Panga juriidiline osakond loonud otsekontakte ministereeriumide ja Riigikogu juristidega. Diskussioonides erinevate ametiasutuste juristidega on kaitstud olemasolevat õiguskeskkonda väärtõlgenduste eest.